

Beograd, januar 2019. godine

INFORMACIJA 01

SLABLJENJE KADROVSKIH KAPACITETA KAO POSLEDICA ZABRANE ZAPOŠLJAVANJA

U sklopu mera fiskalne konsolidacije, na bazi **Zakona o budžetskom sistemu**, donet je niz restriktivnih zakonskih rešenja među kojima je između ostalog još u **decembru 2013. godine** uvedena tkzv. zabrana **zapošljavanja** koja se u punoj meri odnosila i na javna komunalna preduzeća.

U narednoj tabeli prikazani su podaci o kretanju broja zaposlenih na neodređeno vreme u periodu 2014 - 2018 godine na uzorku od ukupno 25 JKP.

Red. broj	Naziv preduzeća	Sedište	Broj zaposlenih na neodređeno vreme		
			Decembar 2014	Decembar 2018	% 2018/14
1.	JKP "Univerzal"	¹ Alibunar	22	50	+127%
2.	JKP "Bukulja"	Arandelovac	280	261	-7%
3.	JKP "Beočin"	Beočin	99	80	-19%
4.	JKP "Vodovod"	Čačak	164	159	-3%
5.	JKP "Gornji Milanovac"	G. Milanovac	160	140	-13%
6.	JKP "Ivanjica"	Ivanjica	87	73	-16%
7.	JP "Jedinstvo"	Kladovo	105	97	-8%
8.	JKP "Standard"	Knjaževac	144	123	-15%
9.	KJP "Elan"	Kosjerić	39	36	-8%
10.	JKP "Vodovod"	Kraljevo	261	255	-2%
11.	JKP „Čistoća“	Kraljevo	262	264	+1%
12.	JKP "Vodovod"	Kruševac	318	299	-6%
13.	JKP "Kruševac"	Kruševac	284	240	-15%
14.	JP "Toplica"	Kuršumlija	88	84	-5%
15.	JKP "Badnjevo"	Negotin	200	178	-11%
16.	JP "3 Septembae"	Nova Varoš	76	55	-28%
17.	JKP "Čistoća"	Novi Sad	569	513	-10%
18.	JKP "Komunalne službe"	Požarevac	220	176	-20%
19.	JKP "Lim"	Prijepolje	139	120	-14%
20.	JP "Komunalac"	Ruma	141	104	-26%
21.	JKP "Komunalac"	Titel	23	25	9%
22.	JKP "Bioktoš"	Užice	235	201	-14%
23.	JKP "Vidrak"	Valjevo	238	187	-21%
24.	JKP „Varvarin“	Varvarin	40	34	-15%
25.	JKP "Komunalac"	² Vlasotince	40	46	+15%
UKUPNO			4.234	3.800	-10%

¹ Rast broja zaposlenih u JKP Univerzal iz Alibunara nastao je ne zbog novog zapošljavanja, već zbog statusne promene kojom su JKP Univerzal pripojena tri seoska JKP zajedno sa svim do tada zaposlenim radnicima

² Komunalno preduzeće iz Vlasotinca je po isteku perioda kada je delatnost bila poverena privatnom preduzeću, počelo da obavlja i delatnost upravljanja otpadom što je i osnovni razlog za povećanje broja zaposlenih

Kada se radi o zaposlenima **na neodređeno vreme**, vidimo da je u posmatranom periodu došlo do smanjenja broja radnika za prosečnih 10%. Pošto su pored zabrane novog zapošljavanja na neodređeno vreme na snazi bila i ograničenja za rad na određeno vreme i za rad po osnovu ugovora, na osnovu podataka iz naredne tabele lako je uočiti da su ovi alternativni vidovi radnog angažovanja kod većine bili intenzivirani, ali da su ipak samo delimično uspeali da nadoknade evidentno smanjenje broja zaposlenih na neodređeno vreme.

Red. broj	Naziv preduzeća	Sedište	Rad na određeno vreme		Angažovanje po ugovorima	
			Decembar 2014	Decembar 2018	Decembar 2014	Decembar 2018
1	JKP "Univerzal"	Alibunar	1	14	0	0
2	JKP "Bukulja"	Arandelovac	15	38	0	0
3	JKP "Beočin"	Beočin	1	9	0	2
4	JKP "Vodovod"	Čačak	2	5	11	10
5	JKP "Gornji Milanovac"	G. Milanovac	3	14	0	8
6	JKP "Ivanjica"	Ivanjica	6	13	0	0
7	JP "Jedinstvo"	Kladovo	9	10	0	0
8	JKP "Standard"	Knjaževac	4	8	0	2
9	KJP "Elan"	Kosjerić	3	4	0	0
10	JKP "Vodovod"	Kraljevo	7	10	0	15
11	JKP „Čistoća“	Kraljevo	2	13	56	24
12	JKP "Vodovod"	Kruševac	11	25	0	8
13	JKP "Kruševac"	Kruševac	15	14	60	101
14	JP "Toplica"	Kuršumlija	6	6	0	0
15	JKP "Badnjevo"	Negotin	11	18	8	0
16	JP "3 Septembae"	Nova Varoš	3	6	0	0
17	JKP "Čistoća"	Novi Sad	7	5	145	195
18	JKP "Komunalne službe"	Požarevac	0	0	22	0
19	JKP "Lim"	Prijepolje	1	1	0	24
20	JP "Komunalac"	Ruma	13	18	0	0
21	JKP "Komunalac"	Titel	5	4	0	0
22	JKP "Bioktoš"	Užice	5	13	10	0
23	JKP "Vidrak"	Valjevo	23	20	0	0
24	JKP „Varvarin“	Varvarin	1	2	2	3
25	JKP "Komunalac"	Vlasotince	19	16	0	0
UKUPNO			173	286	314	392

Ovde vidimo da je odliv više od 430 zaposlenih na neodređeno vreme, delom nadoknađivan angažovanjem izvršilaca po ugovorima o radu na određeno vreme i preko ugovora o privremenim i povremenim poslovima. U slučaju ovih preduzeća, računajući i ove vidove radnog angažovanja, smanjenje ukupnog broja zaposlenih stvarno nije 10 već svega 5%.

Kako očigledno ni ovaj vid privremenog angažovanja nije bio dovoljan, nedostatak radnika pojedina komunalna preduzeća su nadomešćivala i angažovanjem radnika preko javnih radova koji se finansiraju preko Nacionalne službe za zapošljavanje, ili "iznajmljivanjem" radnika preko registrovanih agencija čemu su inače ranije, veoma retko pribegavala. Posmatrana preduzeća su 2014 godine preko javnih radova i Nacionalne službe angažovala ukupno 26 lica, da bi taj broj 2018. godine povećan na 87 lica, a broj radnika angažovanih preko registrovanih agencija koji je kod ovih preduzeća 2014. godine bio simboličan (svega 2 lica) 2018. godine povećan je na ukupno 100 lica.

Slabljenje kadrovskih kapaciteta naših komunalnih preduzeća nije samo rezultat smanjenja broja izvršilaca, već i sve lošije strukture zaposlenih. Kod strukture, prvi problem se javlja upravo zbog toga što sve veći deo poslova obavljaju, ne stalno zaposleni, već privremeno angažovani radnici, što samo po sebi onemogućava vođenje bilo kakve ozbiljnije kadrovske politike unutar preduzeća.

Međutim, još veći problem je što komunalna preduzeća iz godine u godinu imaju na raspolaganju sve manje kvalifikovanih radnika koji su neposredno angažovani na obavljanju osnovnih delatnosti. Jednim delom nedostatak kvalifikovanih radnika je posledica toga što ovim kadrovima komunalna preduzeća sa umanjenim i zamrznutim zaradama ne mogu da ponude ni približno dobre uslove koje na tržištu nude drugi poslodavci, a drugim delom zbog toga što su pokušaji da se u skladu sa propisanom procedurom popune ova radnih mesta, u prethodnim godinama najčešće bili bezuspešni.

Trenutno kod posmatranih 25 komunalnih preduzeća nedostaje ukupno 580 radnika. Iz naredne tabele vidi se da od tog broja više od polovine čine baš komunalni radnici – neposredni izvršioca posla na komunalnim delatnostima, ali da sve više nedostaju i drugi profili.

Struktura nedostajućih radnika u 25 JKP	Broj	Učešće
Administracija i opšta režija <i>(menadžment, izvršioци na normativno pravnim i ekonomsko finansijskim poslovima, računovodstvo, službe nabavki, magacini, interne kontrole i sl.)</i>	58	10,0%
Proizvodna režija <i>(pogonski inženjeri, dispečeri, poslovođe, šefovi proizvodnih pogona, inkasanti, kontrolori i sl.)</i>	68	11,7%
Visokokvalifikovani ili kvalifikovani radnici - neposredni izvršioци <i>(vodoinstalateri, automehaničari, rukovaoci građevinskim mašinama, vozači komunalnih vozila i sl.)</i>	112	19,3%
Nekvalifikovani ili polukvalifikovani - komunalni radnici <i>(angažovani na iznošenju smeća, čišćenju ulica, održavanju zelenih površina, pogrebnim, pijačnim, dimničarskim uslugama i sl.)</i>	341	58,8%
Druga nepomenuta radna mesta	1	0,2%
UKUPNO:	580	100,0%

Zahteve za popunu radnih mesta nadležnoj republičkoj komisiji nisu upućivala komunalna preduzeća već nadležni organi jedinica lokalne samouprave. Tu treba imati u vidu da u dosta slučajeva bez obzira što je postojala potreba, zahtevi nisu ni podnošeni. Pogotovu kada se unapred znalo da broj zaposlenih u komunalnom preduzeću već premašuje odlukama Vlade i nadležnog organa JLS definisan broj zaposlenih u sistemu lokalne samouprave, a koje proističu iz Zakona o maksimalnom broju zaposlenih.

Vrsta nepopunjenih radnih mesta koja su bila predmet zahteva	Ukupno nedostaje	Podneto zahteva	Odobreno od komisije	% odobrenih
Administracija i opšta režija	58	9	7	77,8%
Proizvodna režija	68	22	1	4,5%
Visokokvalifikovani ili KV radnici - neposredni izvršioци	112	48	5	10,4%
Nekvalifikovani ili polukvalifikovani komunalni radnici	341	205	155	75,6%
Druga nepomenuta radna mesta	1	1	1	100,0%
UKUPNO	580	285	169	59,3%

Ovde je uočljivo prvo da su republičkoj komisiji **podnošeni zahtevi samo za polovinu stvarno nedostajućih radnika**, što govori o tome da su jedinice lokalne samouprave, znajući kakav bi odgovor mogao da bude, često unapred odustajale i od pokušaja. Najveći procenat odustajanja prema očekivanju zabeleženi su kod zahteva za popunu administrativnih i režijskih radnih mesta.

Kada se gledaju podneti zahtevi, vidi se da je republička komisija imala **najmanje razumevanja** za zahteve **za popunu radnih mesta u proizvodnoj režiji**, ali i **za popunu radnih mesta sa VKV ili KV kadrovima** koji su direktno i neposredno angažovani na vršenju osnovnih komunalnih delatnosti. Sa druge strane, komisija je pozitivno rešavala većinu zahteva za popunu radnih mesta neposrednih izvršilaca NKV ili PKV profila, ali je visok procenat pozitivnog rešavanja zabeležen je i kod popune neproizvodne administracije.